

Vergaderjaar 2014–2015

33 836

Personen- en familierecht

Nr. 7

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARISSEN VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE EN VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 juli 2015

In november 2014 ontving u van de toenmalig Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie en van de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de brief Voortgang uitvoeringsplan «Verbeteren situatie van kinderen in een «vechtscheiding»». ¹ In deze brief brengen wij u opnieuw op de hoogte van de voortgang van het uitvoeringsplan en wordt ingegaan op de toezeggingen die betrekking hebben op mediation. Een overzicht van de voortgang op alle onderdelen van het uitvoeringsplan en op de toezeggingen treft u aan in de bijlage ².

Op basis van de gesprekken die zijn gevoerd met professionals uit de praktijk, de voortgang in de uitvoering van het uitvoeringsplan, de uitkomsten van het WODC-onderzoek en een internationale conferentie die in mei plaatsvond, concluderen wij dat er belangrijke voortgang is geboekt, maar dat het nog te vroeg is om de extra aandacht voor het onderwerp los te laten. Het uitvoeringsplan willen wij daarom minimaal door laten lopen tot en met 2016.

Tenslotte geven wij opvolging aan uw verzoek aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie om een reactie op het proefschrift «Het verplichte ouderschapsplan: regeling en werking» van M. Tomassen-van der Lans.

Mediation

Tijdens het Algemeen Overleg van 14 mei 2014 (Kamerstuk 33 836, nr. 5) gaf de toenmalig Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie aan dat hij het weinig effectief achtte mediation verplicht en ongericht te laten gelden voor iedereen voorafgaand aan de gang naar de rechter. Hij zegde toe te bezien op welke wijze mensen in gevallen die daarvoor in aanmerking komen met enige drang richting mediation bewogen kunnen worden bij

¹ Kamerstuk 33 836, nr. 6.

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

een echtscheiding, en dat hij daarbij contact zou zoeken met de (toenmalige) initiatiefnemer van de initiatiefwetsvoorstellen ter zake van mediation, een internationale verkenning zou doen en in gesprek zou gaan met de rechtspraak.

Wetgeving bevordering mediation

In de brief *Initiatiefwetsvoorstellen mediation* d.d. 13 juli j.l. (Kamerstuk 33 722, nr. 24) heeft de Minister van Veiligheid en Justitie uw Kamer geïnformeerd dat hij op zo kort mogelijke termijn wetgeving in procedure zal brengen ter zake het bevorderen van mediation en het borgen van de kwaliteit van mediation. Met die wetgeving wordt een belangrijke stap gezet om partijen te stimuleren om conflicten, waaronder echtscheidingsconflicten, door toepassing van mediation op te lossen.

Internationale verkenning

Zoals aan uw Kamer toegezegd heeft een internationale expertmeeting plaatsgevonden over mediation bij vechtscheidingen, effectuering van omgang en scheidingseducatie. Daarnaast is het WODC gevraagd onderzoek uit te voeren naar deze onderwerpen. Doel hiervan was om na te gaan of de systemen in andere landen effectief zijn en of die mogelijk ook in Nederland te gebruiken zijn. Het onderzoek van het WODC treft u aan als bijlage bij deze brief³.

Gelet op het beperkte aantal potentieel relevante onderzoeken naar de effecten van (verplichte) mediation en (verplichte) ouderschapseducatie, konden door het WODC geen definitieve conclusies worden getrokken over die effectiviteit. Het beschikbare onderzoek levert wel duidelijke aanwijzingen op dat mediation zou kunnen leiden tot minder conflicten tussen de ouders, betere naleving van afspraken en minder vervolgproucedures maar niet of onvoldoende doorwerkt in het welzijn van kinderen.

Tijdens de internationale expertmeeting in mei van dit jaar hebben experts uit de Verenigde Staten en verschillende Europese landen diverse presentaties gegeven. Nationale experts waren uitgenodigd om op deze presentaties te reflecteren. Gedurende deze conferentie bleek dat afbakening van het begrip «high conflict divorce» sterk verschilt per land. Daarnaast werd duidelijk dat de verschillende vormen van mediation allemaal voor- en nadelen kennen.

De internationale verkenning bevestigt dat het tegengaan en voorkomen van vechtscheidingen complex, waar ieder land op zijn eigen wijze mee omgaat den. Geen van de onderzochte manieren waarop dat wordt ingevuld, biedt een waterdichte oplossing of een blauwdruk voor de meest aangewezen vorm van mediation bij echtscheidingen.

Ouderschapsplan en scheidingseducatie

U hebt ons verzocht een reactie te geven op het proefschrift «Het verplichte ouderschapsplan: regeling en werking» waarin geconcludeerd wordt dat het conflict verminderende effect van het verplichte ouderschapsplan beperkt is. Hierbij is gekeken naar het aantal vervolgproucedures, als indicatie voor het aantal conflicten. Wij hebben met interesse kennis genomen van het onderzoek. Het proefschrift laat zien hoe weerbarstig de problematiek van «vechtscheidingen» is.

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Indien ouders een vervolgpprocedure starten, wil dit niet altijd zeggen dat er ook een conflict is. Het is bijvoorbeeld goed mogelijk dat ouders een wijziging in verblijfplaats of kinderalimentatie laten bekrachtigen bij de rechtbank en vooraf overeenstemming hebben bereikt over de inhoud van deze afspraak. Daarnaast blijkt uit de evaluatie van het ouderschapsplan door het WODC (2013) (bijlage bij Kamerstuk 33 836, nr. 1) dat er na de invoering van het ouderschapsplan vaker met kinderen wordt gesproken over de regelingen na scheiding en over de omgang met de ouders. Ook heeft het ouderschapsplan een signaleringsfunctie: het niet tot stand komen van een ouderschapsplan kan een signaal zijn voor een potentiële vechtscheiding. Zo is bij de pilot regierechter het voornemen om bij één rechtbank bij iedere echtscheidingszaak, waarin geen ouderschapsplan is overlegd, meteen na de wisseling van de eerste stukken een korte regiezitting te houden. Waar het ouderschapsplan dus niet tot minder procedures tussen ouders leidt, heeft het wel andere positieve effecten.

U hebt ons gevraagd in te gaan op de aanbeveling om verplichte scheidingseducatie bij echtscheiding in te voeren. In het WODC-onderzoek naar de effectiviteit van mediation en scheidingseducatie is dit meegenomen⁴. In de meerderheid van de onderzoeken waarin het welzijn van het kind was onderzocht bleek dat de cursus geen invloed had op het welzijn van het kind. Het WODC geeft aan dat er aanwijzingen zijn dat scheidingseducatie het conflictniveau zou kunnen verminderen, maar dat dit waarschijnlijk wel sterk afhangt van de inhoud en aard van het programma. Hierbij verdient het traject bij ZonMw in het programma «Effectief werken in de jeugdsector» de aandacht. Daarbij wordt een laagdrempelige interventie (door)ontwikkeld en getoetst, die ouders emotioneel ondersteunt in het verwerken van een scheiding en het vormgeven van hernieuwd ouderschap. Het doel van het traject is om escalatie door hoog oplopende emoties beter te kunnen voorkomen.

De afgelopen maanden is een groot aantal acties in gang gezet. De komende periode zal de nadruk liggen op de verdere uitwerking van deze acties, zoals het verbeteren van de samenwerking tussen rechtspraak en hulpverlening. Daarnaast zullen we de eerste resultaten van een aantal pilots vernemen, zoals die van de regierechter. Al deze zaken dragen verder bij aan het faciliteren van ouders om goede afspraken te maken na hun scheiding. Want hoe moeilijk dat voor ouders ook is, het kind mag niet in de knel komen te zitten.

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
K.H.D.M. Dijkhoff

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.